

En aquest número d'estiu d'es Busqueret volem dedicar un cop d'atenció a una amenaça ambiental i social que ha despertat l'interès dels mitjans en els darrers mesos: els projectes de prospeccions petrolíferes en aigües balears.

La febre extractiva de recursos energètics en el nostre territori, motivada per interessos de grans empreses multinacionals, actualment amenaça tant al medi terrestre (amb el *fracking*) com molts punts del litoral de l'estat. Es pretén continuar amb un model ja esgotat de malbaratament d'energia, que és la causa de l'escalfament global.

Les senyals d'alarma ja estan sobre els diaris i les hem sentit reiteradament; preocupa en primer lloc les repercussions que tindrà l'exploració petrolera i els vessaments accidentals sobre el monocultiu econòmic de les nostres illes, el turisme. També sabem que afectarà el recurs pesquer, que ja es troba en una situació delicada.

I els nostres companys alats, com es veuran afectats? És inevitable quan pensam en petroli i ocells, que ens vengui al cap la imatge del corb marí embetumat de negre a l'accident del Golf Pèrsic. I és que les

aus marines són el principal grup de vertebrats que es veuen afectades per accidents petrolers. De fet en les al·legacions que va presentar el GOB al projecte d'exploració de l'empresa Cairn Energy, assenyalam que la bal-dritja *Puffinus mauretanicus*, espècie endèmica de les nostres illes i catalogada en perill d'extinció, es veuria greument afectada, ja en la primera fase de les prospeccions, degut a la minva sobre el seu aliment, els alevins de peixos, conseqüència de la primera fase de l'exploració sísmica. Altres espècies que es veurien afectades són els cetacis per la pèrdua del seu sentit d'ecolocalització i les tortugues marines.

La resposta contra les prospeccions s'ha sentit des de molts i diferents fronts, alguns dels quals ja s'han agrupat en plataformes com Marea Blava Mallorca, de la que el GOB en forma part. I fins i tot, a nivell estatal, la darrera reunió va tenir lloc a Mallorca, abord del Rainbow Warrior, vaixell insígnia de Greenpeace.

Hi serem a temps? A Canàries, el Ministeri de Medi Ambient ha donat llum verda al projecte d'exploració de REPSOL a només 50km de les costes de Fuerteventura i Lanzarote,

afectant a un corredor de cetacis i a una zona proposada com a LIC de la XN2000. A les Balears, encara no està decidit, però els precedents no són alentadors.

Cal anar més enllà en el debat. La indústria turística a les Balears és completament depenent del petroli per al seu funcionament, i contribueix en gran mesura a l'escalfament global. La major petjada ecològica de les Balears, un 75%, és deguda al consum energètic, i el transport aeri de passatgers n'és responsable d'una tercera part. És molt poc responsable voler continuar amb el mateix model, generant les injustícies socials i ambientals en llocs llunyans on no els veiem. Actualment farien falta 15 arxipèlags per a sustentar el consum energètic de les illes.

S'enfronta un model energètic esgotat i contaminant, amb perjudicis palpables a les nostres costes, que sembla desigualtats socials i econòmiques, amb la necessitat d'un canvi urgent cap a un model energètic basat en la reducció del consum, l'eficiència energètica i la transició cap a fonts d'energia renovables, i que tengui en compte aspectes d'equitat social i econòmica. •

I aquí, què hi veus?

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

Per **Pere J. Garcias**

Falzia, *Apus apus*

És una au molt comuna però, també, desconeguda. Se l'observa des de finals de març fins al setembre. Els seus crits estridents formen part dels estius allà on cria. Així com apareixen se'n van i, sembla, que d'un dia per l'altre ja no n'hi ha. De fet, els que crien a Balears marxen a l'agost, però els nòrdics van passant fins a principis de tardor.

Apus prové del grec **pous**, peus, i la partícula privativa **a**, és a dir, *sense peus*. No és que no en tengui sinó que són molt petits. Ja Aristòtil emprà aquest nom per a descriure'l. El nom científic, a més, dona nom a la família **Apodidae** i a l'ordre **Apodiformes**.

Anem pels noms comuns. Curiosament no n'hi ha ni un que faci referència al fet que no té peus. La velocitat i la forma de les ales solen ser la font dels noms, però també els crits que profereixen. En català balear el nom més estès és *falzia*, en clara referència a la forma de falç de les ales, a través del llatí vulgar **falcicula** i d'aquí a **falcilla**. A Menorca pren el nom de *ginjola* o *vinjola*, traducció de falcilla a l'àrab **fāljiliāt** que, per metàtesi, acaba en **finjolita**. A Catalunya, *falciot*. En castellà el més estès és *vencejo*, fermall per als feixos de les messes; probablement, el nom original fos *oncejo*. En gallec és *cirrio* pels crits estridents; en portuguès *andorinhão-preto*, oronellota negra; en francès *martinet noir*, sembla que vendria de l'antropònim *martin* aplicat a l'arner (*Alcedo atthis*) o *martin-pêcheur*, com arribà el nom a la falzia és un misteri; i en italià li diuen *rondone*, augmentatiu de *rondine* que és el nom de l'oronella (*Hirundo rustica*). En anglès és *swift*, ràpid; en alemany *mauersegler*, nom força poètic ja que *mauer* és paret i *segler* navegant a vela, així seria quelcom semblant a *el mariner dels murs*; igual que en danès *mursegler* i semblant al suec *tornseglare*, mariner de les torres; en islandès *múrsvölungur*; en finès *tervapääsky*, oronella de quitrà (*terva*, quitrà i *pääsky*, oronella) i en neerlandès és *gierzwaluw*, literalment *oronella voltor*. En basc és *sorbeltz arrunta* i sembla que és el nom de l'au, per bé que *beltz* també és negre.

Per acabar, un fet curiós és que en l'anglès es relaciona sovint aquesta au amb el dimoni per mitjà de noms com *Devil's bird*, *Devil's swallow*, *Devil's squeaker* o *Devil's bitch*; és a dir aucell, oronella, cridaller i cussa del diable respectivament. •

1 El que més crida l'atenció i dona nom a aquestes aus són les ales llargues i en forma de falç.

2 El color general és fosc, però no negre en els adults. En alguns exemplars s'observa, d'aprop, un lleuger favat a les parts inferiors que es va gastant a mesura que avança l'estiu.

3 Un altre tret propi de l'espècie és la petita taca blanquinosa al mentó que no sempre és fàcil d'observar al camp.

4 El bec és curt i la boca molt ampla per capturar insectes al vol.

5 Certament veient-lo volar sembla que no tengui potes però les manté aferrades al cos romanent sota les plomes en vol els que les va no visibles si l'au no les estira.

6 La coa la té enforquillada, bastant profundament, però la sol mantenir tancada. Sols l'obri per fer canvis de direcció sobtats i quan aterra als llocs on nia.